

Rekomendacijos knygų klubų vadovams ar norintiems steigti knygų klubą

KLAIPĖDOS APSKRITIES
IEVOS SIMONAITYTĖS
VIEŠOJI BIBLIOTEKA

Rekomendacijos parengtos, remiantis 2025-09-05 Skuodo rajono savivaldybės R. Granausko viešojoje bibliotekoje vykusio seminaro „Knygų klubų renesansas ir perspektyvos“ dalyvių pranešimais, pasidalintomis patirtimis ir diskusijos išvadomis.

Rekomendacijas parengė Klaipėdos apskrities leivos Simonaitytės viešosios bibliotekos darbuotojai: kultūros programų vadovė D. Nakrošienė, vyriausioji bibliotekininkė R. Vielavičienė, vyresnioji bibliotekininkė D. Kubiliūtė, vyresnioji metodininkė B. Ruškytė.

2025
Klaipėda

Knygų klubų kūrimas: pagrindiniai sprendimai

Vizija, tikslas, gairės

Išsiginokite klubo viziją: ar jis skatins skaitymo įpročius, ar kurs terpę socializacijai, ar padės asmeniniam augimui.

Pasirinkite tinkamą klubo formatą: tylieji skaitymai, garsiniai skaitymai, diskusijos, vienos ar kelių knygų skaitymas, žanrinė pakraipa (detektyvai, poezija, fantastika, įvairių šalių literatūra, romanai, dalykinė literatūra ir kt.).

Tikslas gali būti ir azartiškas, pavyzdžiui, klubas gali „apkelti pasaulį“, skaitydamas atskirų šalių autorių kūrinius ir žymėdamas žemėlapyje, kur jau buvo.

Tikslinė auditorija

Klubas gali būti skirtas visiems arba konkrečiai grupei, pavyzdžiui: darbo kolektyvui, senjorams, vaikams ir pan.

Vieta

Renkantis vietą būtina atsižvelgti į aplinkos triukšmo lygį – kad netrukdytų pokalbiams ir kad klubas netrukdytų kitiems. Vietos, kuriose tradiciškai kuriami knygų klubai: bibliotekos, kavinės. Taip pat galima rinktis netradicines vietas: parkus, darbo erdves, klubo narių namus ar susitikti nuotoliniu būdu.

Laikas

Pirmąjį susitikimo laiką nustato klubo vadovas. Vėliau siūloma laiką derinti su nariais. Rekomenduojama pasirinkti pastovų susitikimų laiką – tai palengvina narių asmeninio laiko planavimą. Dauguma klubų renkasi vakarais, tačiau galimi ir rytiniai ar pietų pertraukos variantai (ypač jei tai darbovietės klubas).

Susitikimų dažnumas

Nusistatykite susitikimų dažnumą – kartą per mėnesį, savaitę ar kitaip. Laikykitės susitarimų. Jei kuris nors narys dėl svarbios priežasties negali dalyvauti gyvai, pasiūlykite galimybę prisijungti nuotoliniu būdu.

Klubo taisyklės

Taisyklės gali sukurti klubo įkūrėjas arba jos gali būti parengtos kartu su nariais diskusijų metu. Svarbiausia – saugi, pagarbi ir konfidenciali erdvė diskusijoms. Taisyklėse svarbu numatyti:

🕒 Knygų pasirinkimo tvarką:

Knygas gali siūlyti tiek klubo nariai, tiek koordinatorius. Rekomenduojama taikyti demokratišką balsavimo sistemą.

🕒 Skaitomų kūrinių apimtį:

Rekomenduojama, kad knyga neviršytų 300 puslapių. Venkite šiuo metu itin populiarių ar naujausių knygų – gali būti sudėtinga gauti reikiamą egzempliorių kiekį. Naudokitės TBA paslauga. Rasti reikiamų knygų galite ir knygų mainų platformose, pavyzdžiui, <https://bookswap.lt/>.

🕒 Knygų skaitymo reikalavimus:

Nuspręskite, ar knygos skaitymas bus privalomas, ar diskusijoje galės dalyvauti ir neskaičiusieji.

Klubo pavadinimas

Pavadinimas padeda formuoti pirmąjį įspūdį ir gali nulemti, kaip klubo veikla bus suvokiama tiek narių, tiek išorės žmonių. Svarbu, kad jis būtų lengvai įsimenamas, aiškiai ištariamasis ir tinkamai reprezentuotų klubo veiklą. Pavadinimas gali būti rimtas arba šmaikštus, literatūrinis ar simbolinis – tai priklauso nuo klubo narių lūkesčių, klubo krypties bei kuriamos atmosferos. Gerai, jei jame atsispindi skaitymo, knygų, literatūros ar kūrybos tematika. Neretai naudojami simboliniai žodžiai, susiję su knygomis arba abstraktesni, siejami su pažinimu, kelione, augimu, fantazija. Taip pat galima naudoti aliuzijas į žinomus literatūrinius kūrinius ar personažus, stilizuotas citatas, kalambūrus.

Pavadinimą rekomenduojama rinkti kartu su klubo nariais, kai jau susiformuoja bendros vertybės, veiklos pobūdis ir atmosfera. Tokiu būdu išrinktas pavadinimas bus labiau priimtinas visiems ir sukurs stipresnę priklausymo jausmą.

Svarbu – prieš pasirenkant pavadinimą, patikrinkite, ar jis jau nėra naudojamas!

Papildomos priemonės: logotipas, šūkis, marškinėliai su klubo simbolika – tai padidina matomumą ir bendrystės jausmą.

Vidinė tvarka

Nariai turi sutarti, kaip jiems patogiau bendrauti: Facebook žinutėmis, SMS, el. paštu ar kuriant atskirą grupę.

Jei klubas veikia darbovietėje, išsiaiškinkite įstaigos vidaus tvarką ir, jei reikia, formalius steigimo žingsnius. Pradiniame etape dažniausiai pakanka aktyvių narių, tačiau išsiplėtus klubui gali būti reikalinga asociacija, sąskaita, nario mokestis.

Knygų klubų efektyvios veiklos užtikrinimas

Moderatoriaus vaidmuo klube

Moderatoriaus funkcija – organizuoti diskusiją, įtraukti dalyvius, kurti konstruktyvią ir saugią atmosferą.

Moderatoriumi gali būti:

- 🕒 klubo įkūrėjas (nuolatinis);
- 🕒 narys, kurio siūlyta knyga pasirinkta skaitymui;
- 🕒 vis kitas narys (rotacijos principas).

Moderatoriaus funkcijos:

- 🕒 **Diskusijos struktūravimas:** pristatyti temą, apibrėžti eigą, laikytis nustatyto laiko.
- 🕒 **Dalyvių įtraukimas:** skatinti aktyvų dalyvavimą, sukurti saugią erdvę įžvalgoms.
- 🕒 **Diskusijos kryptingumas:** išlaikyti dėmesį ties aptariama knyga, išvengti nukrypimų.
- 🕒 **Neutralumas:** nebrukti savo nuomonės, skatinti pagarbų dialogą.
- 🕒 **Apibendrinimas:** susitikimo pabaigoje išskirti pagrindines mintis, pasiruošti kitam kartui.

Pasiruošimas moderavimui:

- 🕒 susipažinti su autoriaus biografija, kontekstu;
- 🕒 naudotis pagalbine literatūra (pvz., Thomo C. Fosterio „Skaityk literatūrą kaip profesorius“);

- ☉ pasiruošti diskusijos klausimus (gali praversti „Knyginių pašnekesių“ kortelių rinkinys: <https://bookishfulmoments.com/korteliu-rinkinys>).

Laiko valdymas. Galimų laiko struktūros modelių pavyzdžiai:

- ☉ **Modelis 1:** 30 min. – garsinis skaitymas, 30 min. – diskusija, 30 min. – tylus skaitymas.
- ☉ **Modelis 2:** 1 val. – tylus skaitymas, 1 val. – diskusija.
- ☉ **Modelis 3:** 1 val. – tylus skaitymas (be diskusijos).
- ☉ **Modelis 4:** 1 val. – diskusija, 30 min. – kūrybinė/kultūrinė veikla (viktorina, rankdarbiai ir kt.).

Susidomėjimo klubo išlaikymas

Svarbu nuolat palaikyti narių susidomėjimą klubu, kad veikla išliktų gyvybinga ir prasminga. Kuriant bendrystę ir draugišką atmosferą tarp narių, stiprėja tarpusavio ryšiai, o tai skatina aktyvesnį įsitraukimą. Klubas nariui turėtų teikti pridėtinę vertę – skatinti asmeninį augimą, dalijimąsi patirtimi ir žiniomis, atverti naujas kultūrines ar literatūrines perspektyvas. Pateikiame keletą rekomendacijų, kurios padėtų išlaikyti susidomėjimą.

Tradicijos:

Rekomenduojame kurti tradicijas, kurios stiprina bendrystę, pavyzdžiui:

- ☉ metų knygos rinkimai;
- ☉ kalėdiniai susitikimai su dovanomis (pvz.: dalyviai keičiasi senomis/perskaitytomis knygomis);
- ☉ klubo gimtadienis.

Netradiciniai susitikimai:

- ☉ teminiai vakarai (namuose, kavinėje, bibliotekoje);
- ☉ kūrybinės užduotys (pvz.: dienoraščiai, alternatyvių knygų pabaigų kūrimas, knygos simbolių siuvinėjimas ir kt.);
- ☉ žygiai rašytojų takais;
- ☉ spektaklių, kino ar parodų lankymas.

Susitikimai su svečiais

Susitikimai su rašytojais, poetais, vertėjais, bendruomenės nariais. Tai nebūtinai turi būti patys knygų autoriai, galite pasikviesti vertėjus, skaitomo knygos žanro šalininkus, istorikus ir pan. Norint padidinti savo klubo žinomumą vietinėje bendruomenėje, galima daryti atvirus vakarus susitinkant su aktyviais bendruomenės nariais.

Bendradarbiavimas

- ☉ su kitais klubais (vietiniais ar tarpmiestiniais);
- ☉ su užsienio klubais – virtualūs susitikimai, bendri skaitymo iššūkiai, vienos knygos skaitymas ir aptarimas.

Veiksniai, darantys įtaką dalyvių skaičiui

Neigiami veiksniai:

- ☉ laiko stoka (darbai, šeima, kt.);
- ☉ nedomina siūlomos knygos ar žanrai;
- ☉ prasta atmosfera (dominuojantys nariai, formalumas);
- ☉ motyvacijos stygius;
- ☉ silpna informacijos sklaida.

Galimi sprendimai:

- ☉ **Lankstesnis formatas:** kelių knygų pasirinkimas, teminiai vakarai, ekranizacijų aptarimai.
- ☉ **Naujų narių pritraukimas:** atvirumas skirtingo amžiaus grupėms (studentams, jaunoms šeimoms, senjorams).
- ☉ **Sklaida:** informacijos viešinimas bibliotekose, socialiniuose tinkluose, dalijimasis nuotraukomis, įspūdžiais.
- ☉ **Įtraukianti atmosfera:** visų nuomonių įsiklausymas, draugiškumas.
- ☉ **Atvirumas pokyčiams:** kai kuriuos narius pakeisti naujais – natūralus klubo atsinaujinimas.

Klubo transformacija arba uždarymas

Jei klubo veikla ir nariai nebėra aktyvūs, verta apsvarstyti veiklos nutraukimą ar transformaciją (krypties, veiklų, sudėties keitimą).

Jei vis tik nusprendėte klubą uždaryti:

- ☉ Surenkite paskutinį susitikimą, prisiminkite gražias akimirkas, padėkokite nariams.
- ☉ Jei rinkotės bibliotekoje ar kitoje viešojoje vietoje, pašalinkite informaciją apie susitikimus iš viešos erdvės.
- ☉ Padėkokite įstaigoms, kurios rėmė klubą.
- ☉ Parenkite ir paviėšinkite pozityvų viešą pranešimą apie klubo uždarymą.